

Patiriamas stresas koronaviruso COVID-19 pandemijos metu: greitosios medicinos pagalbos darbuotojų požiūriu

Monika Głobyć

Kauno kolegija

Virginija Gutienė

Kauno kolegija

Aušra Freimanienė

Kauno kolegija

Santrauka. Greitosios medicinos pagalbos stotis – tai sveikatos priežiūros sistemos sektorius, kur streso pasireiškimas yra tolygiai didėjantis ir tampa neišvengiama kasdieninio darbo dalimi. Greitosios medicinos pagalbos darbuotojams yra kur kas didesnės galimybės patirti stresą COVID-19 pandemijos metu.

Tyrimo tikslas – įvertinti patiriamą stresą koronaviruso COVID-19 pandemijos metu greitosios medicinos pagalbos darbuotojų požiūriu.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizė, anketinė apklausa, aprašomoji statistinė analizė.

Rezultatai. Įvertinus patiriamą stresą koronaviruso COVID-19 pandemijos metu nustatyta, kad greitosios medicinos pagalbos darbuotojai darbe didesnę stresą dažniausiai patyrė dėl nesaugios darbo aplinkos iškvietimuose, ilgalaikio buvimo su asmens apsaugos priemonėmis, pasikeitusios darbo specifikos, darbo organizacinių aspektų. Streso lygį padidino baimė užkrėsti virusu šeimą, draugus bei užsikrėsti pačiam, padidėjęs pacientų skaičius ir būsima fizinė izoliacija po kontakto su koronavirusu sergančiu (galimai užsikrėtusiu) pacientu.

Išvados. Apžvelgus mokslinę literatūrą ir išanalizavus skirtingų autorių pateikiamus streso apibrėžimus, stresą galėtų apibūdinti taip: stresas yra organizmo atsakas į įvairius nemalonius emocinius patyrimus – tai kūno reakcija į pokyčius, kuriems reikia atsako, reguliavimo ir (arba) fizinio, psichologinio ir (ar) emocinio prisitaikymo. Remiantis atliktu tyrimu, nustatyta, kad kuo darbuotojų darbo stažas didesnis, tuo labiau jie bijo užsikrėsti koronavirusu. Atsirado padidėjusi emocinė įtampa, nuotaikos svyravimai, sutrikusi dėmesio koncentracija. Patiriamas stresas darbe paveikė darbuotojų fizinę ir psichinę sveikatą, sumažėjo motyvacija dirbti, suprastėjo darbo kokybė.

Reikšminiai žodžiai: stresas, COVID – 19, pandemija, greitosios pagalbos personalas.

Experiencing Stress during a Coronavirus COVID-19 Pandemic: the Perspective of an Ambulance Worker

Abstract. Ambulances are currently working in particularly difficult conditions, facing non-standard situations on a daily basis, receiving a wide range of new information, changing working conditions and increased workloads. Therefore, the aim of this work is to assess the stress experienced during a coronavirus COVID-19 pandemic from the perspective of ambulance personnel.

The aim of the study - to evaluate the stress experienced during a pandemic from the point of view of ambulance staff.

Research methods. Analysis of scientific literature; questionnaire survey; descriptive statistical analysis.

Results. Assessing the stress experienced during the coronavirus COVID-19 pandemic, it was found that the increase in stress at work was usually caused by the unsafe work environment at calls, long-term presence with personal protective equipment, changed work specifics, work organizational aspects. The level of stress was increased by fear of infecting the family, friends and oneself with the virus, an increase in the number of patients and future physical isolation after contact with a (potentially infected) patient with coronavirus.

Conclusions. After reviewing the scientific literature and analyzing the definitions of stress provided by different authors, we could describe stress as follows: stress is the body's response to various unpleasant emotional experiences - the body's response to changes that require response, regulation of physical, psychological and emotional adjustment. According to the study, the longer the work experience of employees, the more they are afraid of being infected with coronavirus. There was increased emotional tension, mood swings, and impaired concentration. The stress experienced at work affected the physical and mental health of employees, decreased motivation to work, and reduced the quality of work.

Keywords: stress, COVID-19 pandemic, ambulance personnel.

Įvadas

2019 m. prasidėjusi naujoji koronaviruso pandemija (COVID-19) yra tarptautinė visuomenės sveikatos ekstremalioji situacija, kurios precedento šiuolaikinė istorija neturėjo (*World Health Organization, 2020*). Koronaviruso pandemijos metu patiriamas stresas tapo viena opiausių ir aktualiausių problemų, o patiriamas streso poveikis profesinėse veiklose tampa viena aktualiausių nagrinėjamų temų. Vienai iš šių profesinių veiklų priskiriami greitosios medicinos pagalbos (GMP) medikai (APA, 2020). Nors teigiama, kad emocinis pasirengimas nėra

naujas reiškiny s skubios pagalbos sveikatos priežiūros personalui visame pasaulyje (Kent ir kt., 2020.), tačiau COVID-19 atsiradimas ir greitas globalus išplitimas neabejotinai turėjo įtakos žmogaus emocijoms ir distresui (Hayes C., Corrie I., Graham Y., 2020; Masseli C., Greco M., Pelliciani V., 2020; Ornell F., Chwartzmann Halpern S., Kessler F. H. P., Corrêa de Magalhães Narvaez J. 2020). Šiuo laikotarpiu greitosios medicinos pagalbos medikai dirba ypač sudėtingomis sąlygomis, kasdien susidurdami su įvairiomis nestandartinėmis situacijomis, nauja, greito išsavinimo reikalaujančia informacija, pasikeitusiomis darbo sąlygomis bei padidėjusiu darbo krūviu. GMP darbuotojai neišvengiamai susiduria su įtampa, kuri jiems yra pernelyg didelė ir patiriamas streso poveikis organizmui, gali sukelti pavojingą ar kritinę sveikatos būklę (Ahwal S., Arora S. 2015).

Greitosios medicinos pagalbos medikams itin dažnai tenka susidurti su stresinėmis situacijomis, kurios tampa neišvengiamos jų darbo aplinkoje – gebėjimas atlikti neatidėliotinus veiksmus stabilizuojančius paciento būklę, stebėti bei vertinti žmogaus gyvybinių funkcijų rodiklius ir jų pokyčius, valdyti ekstremalias situacijas (Burbeck R., Coomber S., Robinson M. 2019). Dirbant jiems tenka gana dideli tiek psichologiniai, tiek fiziniai iššūkiai. Šio darbo tikslas – įvertinti patiriamą stresą koronaviruso COVID-19 pandemijos metu greitosios medicinos pagalbos darbuotojų požiūriu.

Tyrimo medžiaga ir metodai

Atlikus mokslinės literatūros apžvalgą, buvo pasirinktas kiekybinis tyrimo metodas, anoniminė apklausa. Kiekybiniu tyrimu siekiama kuo didesnio objektyvumo, renkant ir analizuojant tyrimo informaciją, remiamasi struktūruotomis procedūromis ir formaliais instrumentais. Tyrimo duomenų rinkimo strategija paremta iš anksto žinomu ar apibrėžtu žmonių ar jų grupių elgesio, pareigų, vertybių, nuostatų ir motyvų nagrinėjimu bei matavimu.

Imties dydis. Tyrime iš viso dalyvavo 60 respondentų. Sociodemografinė darbuotojų charakteristika pateikta 1 lentelėje. Tyrimo atranka – tikslinė, respondentai – greitosios medicinos pagalbos darbuotojai, dirbantys X mažojo ir Y didžiojo miesto greitosios medicinos pagalbos stotyse. Tyrimui atlikti pasirinktas kiekybinis tyrimas – apklausa (anketos forma). Socialiniuose moksluose apklausa yra plačiai paplitęs tyrimo metodas, tai rodo metodo patikimumą, paprastumą, siekiant gauti kuo objektyvesnę informaciją.

Tyrimo metu buvo apklausta po 30 greitosios medicinos pagalbos darbuotojų iš dviejų (X mažojo ir Y didžiojo miestų) skirtingų miestų ir įstaigų. Atlikta lyginamoji analizė tarp šių dviejų įstaigų. Pasirinkta lyginamoji analizė, nes ji leidžia įvertinti ir palyginti svarbiausius organizacijos veiklos rodiklius su kitų panašią veiklą vykdančių organizacijų rodikliais.

1 lentelė. Sociodemografinė darbuotojų charakteristika

Sociodemografiniai veiksniai		X miesto įstaiga		Y miesto įstaiga		Bendrai		p
		n	Proc.	n	Proc.	n	Proc.	
Lytis	Vyras	14	46,7	16	53,3	30	50	0,797
	Moteris	16	53,3	14	46,7	30	50	
Amžius	Iki 30 m.	2	6,7	6	20	8	13,3	0,046
	3–50 m.	11	36,7	16	53,3	27	45	
	Vyresni nei 50 m.	17	56,7	8	26,7	25	41,7	
Išsilavinimas	Aukštasis universitetinis	2	6,7	12	40	14	23,3	< 0,001
	Aukštasis neuniversitetinis (kolegija)	9	30	14	46,7	23	38,3	
	Aukštesnysis	9	30	1	3,3	10	16,7	
	Profesinis	10	33,3	3	10	13	21,7	
Pareigos	Skubios medicinos pagalbos gydytojas	-	-	4	13,3	4	6,7	0,004

	Skubios medicinos pagalbos slaugos specialistas	18	60	14	46,7	32	53,3	
	Skubios medicinos pagalbos paramedikas	1	3,3	5	16,7	6	10	
	Paramedikas	2	6,7	6	20	8	13,3	
	Vairuotojas-paramedikas	9	30	1	3,3	10	16,7	
Darbo krūvis	0,5 etatas	-	-	1	3,3	1	1,7	0,106
	1 etatas	28	93,3	22	73,3	50	83,3	
	Daugiau nei 1 etatas	2	6,7	7	23,3	9	15	
Darbo grafikas	12 val.	1	3,3	-	-	1	1,7	0,313
	24 val.	29	96,7	30	100	59	98,3	

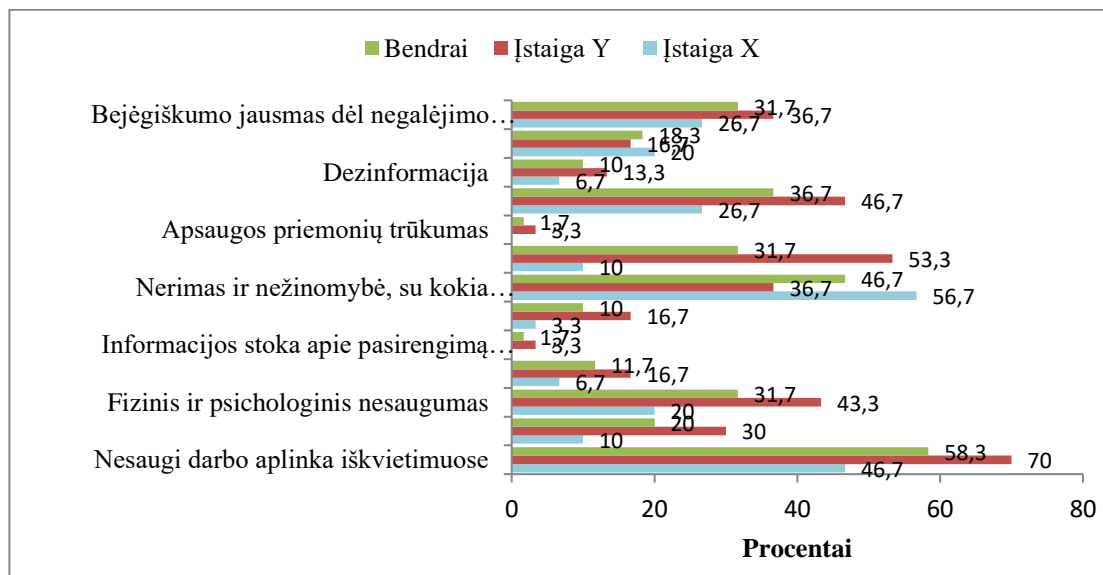
Statistiškai reikšmingi (kai $p < 0,05$) skirtumai paryškinti

Tyrimo rezultatai ir jų aptarimas

Nustatyta, kad dažniausia darbuotojų padidėjusio streso darbe priežastis pandemijos metu – nesaugi darbo aplinka iškvietimuose 58,3 proc. ($n = 35$), nerimas ir nežinomybė, su kokia situacija teks susidurti, 46,7 proc. ($n = 28$), pasikeitusi darbo specifika, aplinka, darbo organizavimo tvarka 36,7 proc. ($n = 22$), bejėgiškumo jausmas dėl negalėjimo apsaugoti savo artimųjų ir baimė jų netekti 31,7 proc. ($n = 19$), baimė būti atskirtam nuo šeimos 31,7 proc. ($n = 19$) ir fizinis, psichologinis nesaugumas 31,7 proc. ($n = 19$). Rečiausiai padidėti stresą skatino informacijos stoka apie pasirengimą darbui koronaviruso metu 1,7 proc. ($n = 1$), dezinformacija 10 proc. ($n = 6$) ir informacijos stoka apie pasirengimą darbui vykti pas COVID-19 pacientus 10 proc. ($n = 6$). Duomenys pateikti 1 paveiksle.

Tyrimas parodė, kad baimė būti atskirtam nuo šeimos dažniau didino stresą įstaigos Y darbuotojus (53,3 proc.) negu įstaigos X (10 proc.) ir tai yra reikšmingas skirtumas ($\chi^2 = 13,017$; $df = 1$; $p = 0,001$).

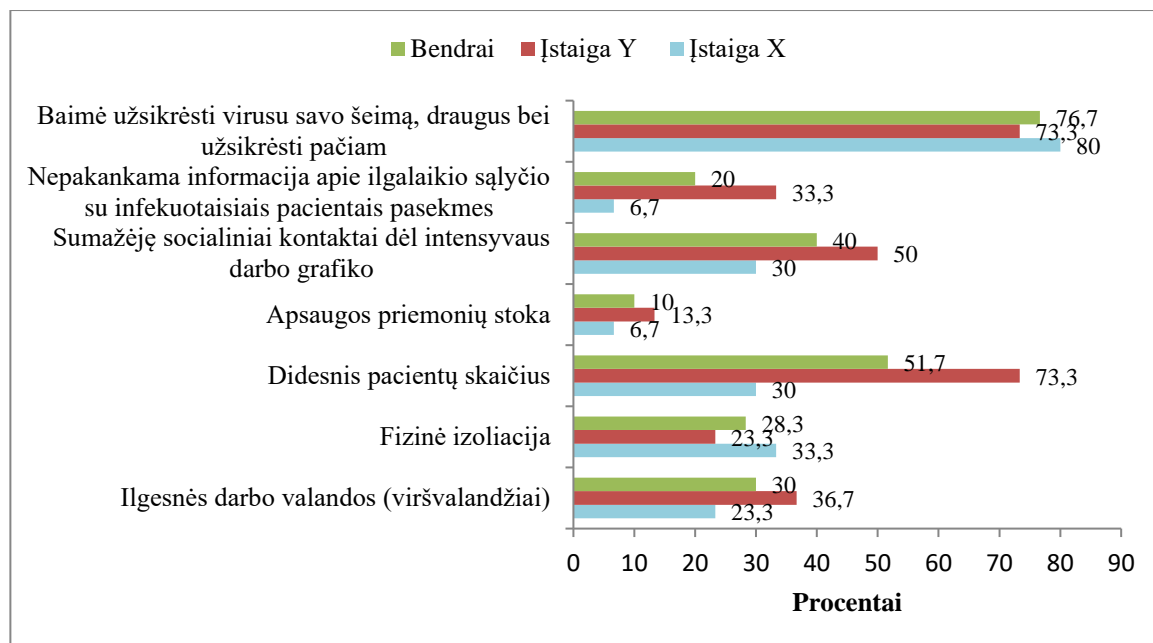
Duomenų analizės metodai. Statistinei tyrimo duomenų analizei atlikti buvo naudojama „Microsoft Office“, „SPSS“, Microsoft Office Excel“ skaičiuoklės programinė įranga. Apklaustų tiriamųjų klausimyno duomenys pateikti stulpelinėse diagramose ir lentelėse.

1 pav. Padidėjusio streso darbe pandemijos metu priežastys, procentais, * - $p < 0,05$

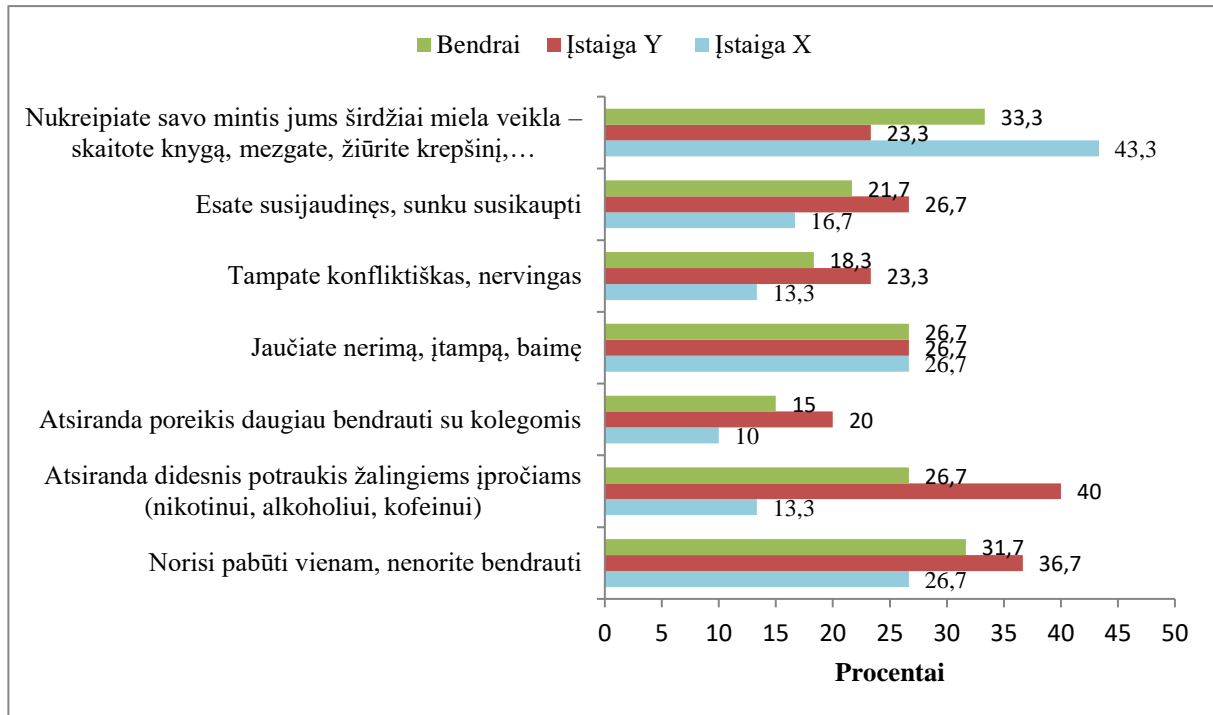
Rezultatai atskleidė (2 pav.), kad dažniausiai pandemijos metu patiriamo streso lygį padidino baimė užsikrėsti virusu šeimą, draugus bei užsikrėsti pačiam 76,7 proc. (n = 46), didesnis pacientų skaičius 51,7 proc. (n = 31), sumažėję socialiniai kontaktai dėl intensyvaus darbo grafiko 40 proc. (n = 24), ilgesnės darbo valandos 30 proc. (n = 18) ir fizinė izoliacija 28,3 proc. (n = 17). Taip pat rečiausiai didino stresą darbuotojams apsaugos priemonių stoka 10 proc. (n = 6) ir nepakankama informacija apie ilgalaikio sąlyčio su infekuotaisiais pacientais pasekmes 20 proc. (n = 12).

Nustatyta, kad daugiau nei dvigubai dažniau įstaigos Y darbuotojams (73,3 proc.) patiriamą stresą padidino padidėjęs pacientų skaičius negu įstaigos X darbuotojams (30 proc.), ir tai yra statistiškai reikšmingas skirtumas ($\chi^2 = 11,279$; df = 1; p = 0,002). Taip pat reikšmingai dažniau (33,3 proc.) įstaigos Y darbuotojams stresą didino nepakankama informacija apie ilgalaikio sąlyčio su infekuotaisiais pacientais pasekmes negu įstaigos X darbuotojams (6,7 proc.) ($\chi^2 = 6,667$; df = 1; p = 0,021).

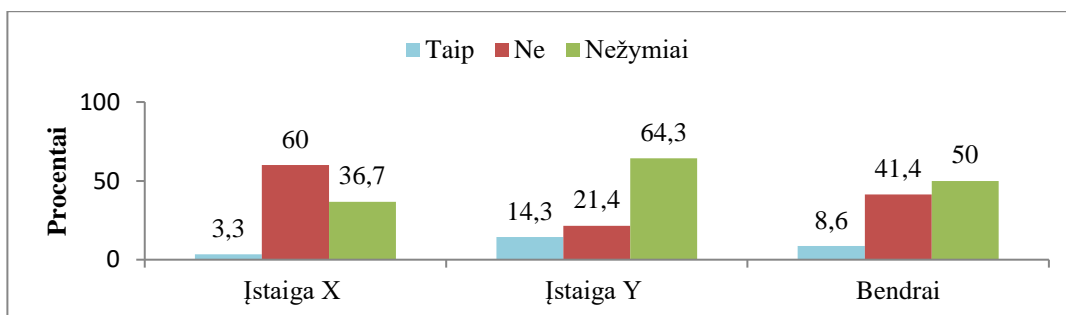

2 pav. Padidėjusio patiriamo streso pandemijos metu veiksniai, procentais, * - p < 0,05

Rezultatai atskleidė (3 pav.), kad patyrus stresą pandemijos metu dažniausiai darbuotojai bando nukreipti savo mintis į jiems mielą veiklą 33,3 proc. (n = 20), jiems norisi pabūti vieniems, nebendrauti 31,7 proc. (n = 19), jaučia nerimą, įtampą, baimę 26,7 proc. (n = 16) ar atsiranda didesnis potraukis žalingiems įpročiams 26,7 proc. (n = 16). Taip pat nustatyta, kad rečiausiai darbuotojams atsiranda poreikis daugiau bendrauti su kolegomis 15 proc. (n = 9), tampa konfliktiški 18,3 proc. (n = 11) ar jaučiasi susijaudinę 21,7 proc. (n = 13). Nustatyta, kad reikšmingai dažniau įstaigos Y darbuotojams atsiranda potraukį žalingiems įpročiams (40 proc.) negu įstaigos X darbuotojams (13,3 proc.) ($\chi^2 = 5,455$; df = 1; p = 0,039). Taip pat pastebėta, kad šiek tiek dažniau įstaigos X darbuotojai bando nukreipti savo mintis (43,3 proc.) negu įstaigos Y darbuotojai (23,3 proc.), tačiau tai nėra statistiškai reikšmingas skirtumas ($\chi^2 = 2,7$; df = 1; p = 0,170).

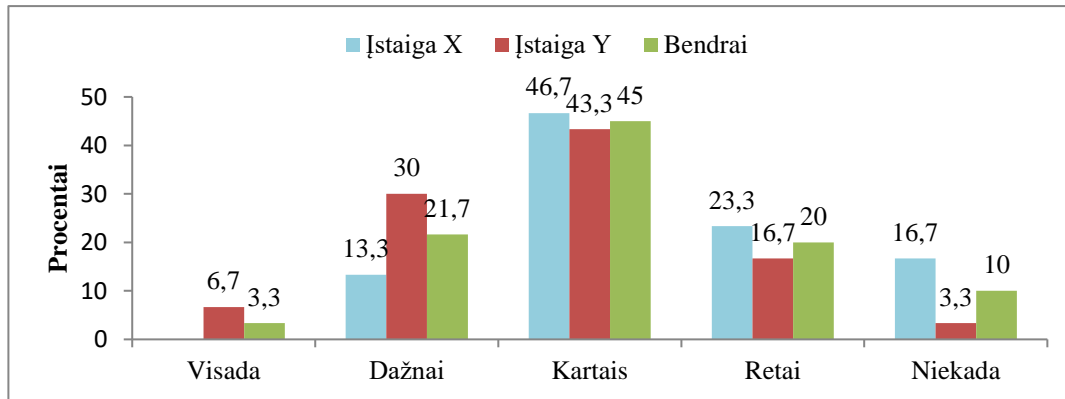
3 pav. Darbuotojų elgesys pandemijos metu patyrus stresą darbe, procentais, * - $p < 0,05$

Kaip matyti iš 4 paveikslo, tik 8,6 proc. ($n = 5$) darbuotojų nurodė, kad patiria psichologinį spaudimą dirbdami viršvalandžius, 50 proc. ($n = 29$) jų patiria nežymų spaudimą ir 41,4 proc. ($n = 24$) nurodė, kad jokio spaudimo nepatiria. Tyrimu nustatyta, kad statistiškai reikšmingai dažniau įstaigos Y darbuotojai (64,3 proc.) patiria nežymų spaudimą negu įstaigos X darbuotojai (36,7 proc.) ($\chi^2 = 9,432$; $df = 2$; $p = 0,009$).

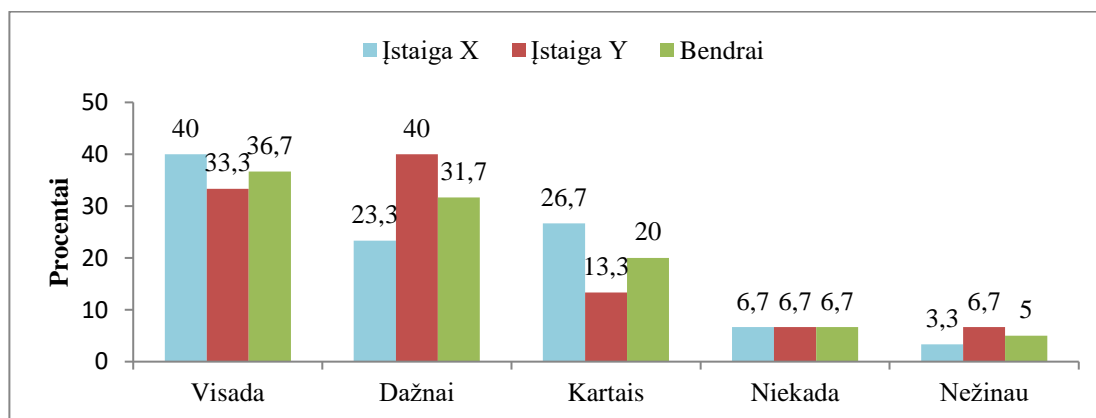
4 pav. Teiginio „Ar patiriate psichologinį spaudimą dirbdamas/-a viršvalandžius?“ vertinimas, procentais

Respondentų buvo prašoma nurodyti, kaip dažnai jie jaučiasi nepailsėję ir suirzę net ir po pakankamo miego. Apie 3,3 proc. ($n = 2$) darbuotojų nurodė, kad taip jaučiasi visada, 21,7 proc. ($n = 13$) jaučiasi dažnai, 45 proc. ($n = 27$) taip jaučiasi tik kartais, 20 proc. ($n = 12$) retai kada taip jaučiasi ir 10 proc. ($n = 6$) tokios būsenos nejaučia. Duomenys pateikti 5 paveiksle. Reikšmingų skirtumų lyginant rezultatus pagal įstaigas nenustatyta ($\chi^2 = 6,960$; $df = 4$; $p = 0,138$).

5 pav. Teiginio „Ar jaučiatės nepailsėję ir suirzę net po pakankamos miego trukmės?“ vertinimas, procentais

Tyrimas atskleidė (6 pav.), kad daugiau nei trečdalis 36,7 proc. ($n = 22$) darbuotojų darbo metu visada bijo užsikrėsti koronavirusu, o 31,7 proc. ($n = 19$) iš jų bijo dažnai. Taip pat 20 proc. ($n = 12$) iš jų bijo užsikrėsti tik kartais, 6,7 proc. ($n = 4$) nebijo ir 5 proc. ($n = 3$) neturi nuomonės šiuo klausimu. Reikšmingų skirtumų, palyginus rezultatus pagal įstaigas, nenustatyta ($\chi^2 = 3,164$; $df = 4$; $p = 0,531$).

6 pav. Teiginio „Ar darbo metu bijote užsikrėsti koronavirusu?“ vertinimas, procentais

Respondentų buvo prašoma įvertinti, ar didina įtampą ir stresą nauji reikalavimai bei veiksniai darbe. Kaip matyti 2 lentelėje, palyginus dvi įstaigas, nustatyta, kad statistiškai reikšmingai dažniau įstaigos Y darbuotojams (36,7 proc.) visada didina stresą ilgalaikis buvimas su asmens apsaugos priemonėmis negu įstaigos X darbuotojams (13,3 proc.) ($\chi^2 = 12,928$; $df = 4$; $p = 0,012$). Dažniausiai visada darbuotojams įtampą ir stresą didina skubios pagalbos suteikimas COVID-19 užsikrėtusiems pacientams (28,3 proc.), ilgalaikis buvimas su asmens apsaugos priemonėmis (25 proc.), darbo organizaciniai aspektai (23,3 proc.) ir asmens apsaugos priemonių pasiruošimas, vykstant į škvietimus (15 proc.).

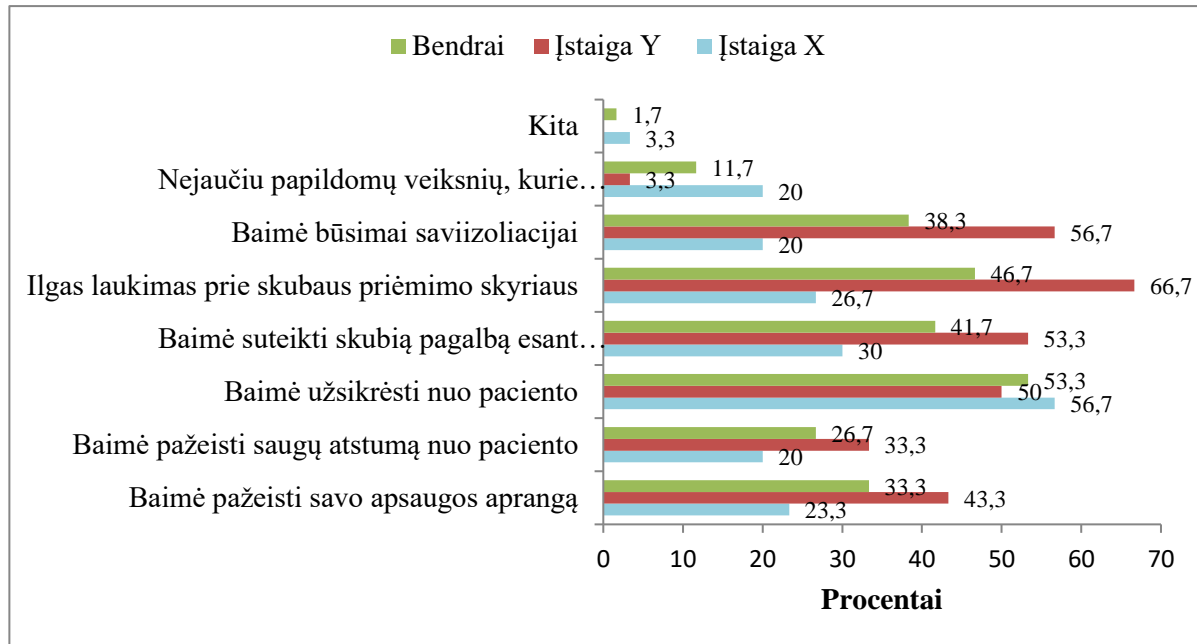
2 lentelė. Veiksniai, didinantys darbuotojams stresą ir įtampą darbe, n (proc.)

Veiksniai		Įstaiga X	Įstaiga Y	Bendrai	χ^2 ; df; p
Darbo organizaciniai aspektai	Visada	6 (20)	8 (26,7)	14 (23,3)	7,270; 4; 0,122
	Dažnai	6 (20)	9 (30)	15 (25)	
	Kartais	16 (53,3)	10 (33,3)	26 (43,3)	
	Niekada	-	3 (10)	3 (5)	
	Nežinau	2 (6,7)	-	2 (3,3)	
Asmens apsaugos priemonių pasirošimas vykstant į iškvietimus	Visada	4 (13,3)	5 (16,7)	9 (15)	8,506; 4; 0,075
	Dažnai	7 (23,3)	16 (53,3)	23 (38,3)	
	Kartais	9 (30)	6 (20)	15 (25)	
	Niekada	8 (26,7)	3 (10)	11 (18,3)	
	Nežinau	2 (6,7)	-	2 (3,3)	
Ilgalaikis buvimas su asmens apsaugos priemonėmis	Visada	4 (13,3)	11 (36,7)	15 (25)	12,928; 4; 0,012
	Dažnai	8 (26,7)	13 (43,3)	21 (35)	
	Kartais	11 (36,7)	6 (20)	17 (28,3)	
	Niekada	5 (16,7)	-	5 (8,3)	
	Nežinau	2 (6,7)	-	2 (3,3)	
Skubios pagalbos suteikimas COVID-19 užsikrėtusiems pacientams	Visada	6 (20)	11 (36,7)	17 (28,3)	6,693; 4; 0,153
	Dažnai	7 (23,3)	11 (36,7)	18 (30)	
	Kartais	14 (46,7)	7 (23,3)	21 (35)	
	Niekada	1 (3,3)	1 (3,3)	2 (3,3)	
	Nežinau	2 (6,7)	-	2 (3,3)	

Statistiškai reikšmingi (kai $p < 0,05$) skirtumai paryškinti.

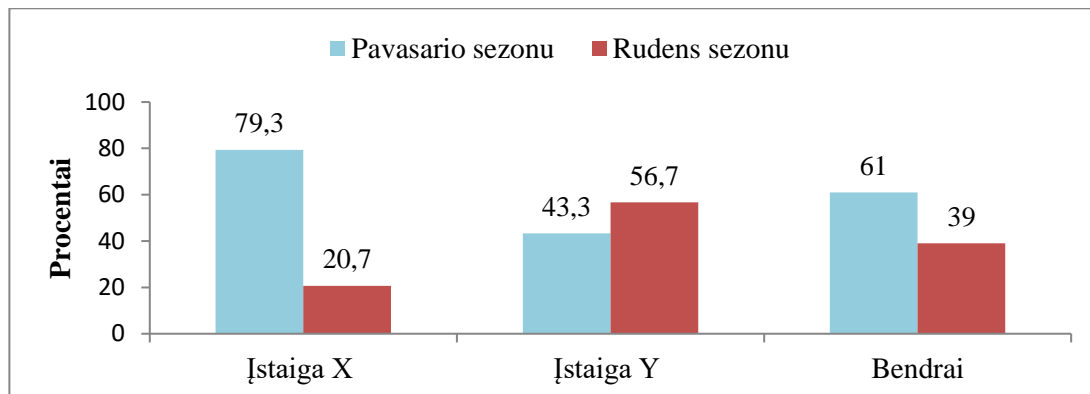
Tyrimo rezultatai atskleidė (7 pav.), kad vežant galimai užsikrėtusį koronavirusu pacientą į skubios pagalbos priėmimo skyrių darbuotojams dažniausiai stresą ir įtampą didina baimė užsikrėsti nuo paciento 53,3 proc. ($n = 32$), ilgas laukimas prie skubaus priėmimo skyriaus 46,7 proc. ($n = 28$), baimė suteikti skubią pagalbą esant pablogėjusiai paciento būklei 41,7 proc. ($n = 25$), baimė dėl būsimos saviizoliacijos 38,3 proc. ($n = 23$) ir baimė pažeisti savo apsaugos aprangą 33,3 proc. ($n = 20$). Rečiausiai darbuotojams stresą didina baimė pažeisti saugų atstumą nuo paciento 26,7 proc. ($n = 16$). Taip pat tik 11,7 proc. ($n = 7$) nurodė, kad nejaučia papildomų veiksnių, kurie didintų stresą ir įtampą.

Nustatyta, kad statistiškai reikšmingai dažniau įstaigos Y darbuotojams (66,7 proc.) didina stresą ir įtampą ilgas laukimas prie skubaus priėmimo skyriaus, negu įstaigos X darbuotojams (26,7 proc.) ($\chi^2 = 9,643$; $df = 1$; $p = 0,004$). Taip pat įstaigos Y darbuotojams statistiškai reikšmingai dažniau (56,7 proc.) didina stresą baimė dėl būsimos saviizoliacijos negu įstaigos X darbuotojams (20 proc.) ($\chi^2 = 8,531$; $df = 1$; $p = 0,007$). Taip pat šiek tiek dažniau įstaigos Y darbuotojai bijo pažeisti savo apsaugos aprangą (43,3 proc.) ir jaučia baimę suteikti pagalbą, esant pablogėjusiai paciento būklei (53,3 proc.) negu įstaigos X darbuotojai (atitinkamai 23,3 ir 30 proc.), tačiau tai nėra statistiškai reikšmingi skirtumai, nes $p > 0,05$.

7 pav. Papildomi veiksniai, didinantys stresą ir įtampą, vežant koronavirusu galimai užsikrėtusį pacientą į skubios pagalbos priėmimo skyrių, procentais, * - $p < 0,05$

Rezultatai atskleidė, kad 61 proc. ($n = 36$) darbuotojų jautė didesnę stresą pavasarį pandemijos metu negu rudens metu 39 proc. ($n = 23$). Nustatyta, kad statistiškai reikšmingai dažniau įstaigos X darbuotojai jautė didesnę stresą pavasarį metu (79,3 proc.) negu įstaigos Y darbuotojai (43,3 proc.), nes jie dažniau jautė padidėjusį streso lygį rudenį (56,7 proc.) ($\chi^2 = 8,024$; $df = 1$; $p = 0,007$). Duomenys pateikti 8 paveiksle.

8 pav. Pandemijos metu padidėjusio streso lygio palyginimas pagal sezoną, procentais

Išvados

1. Apžvelgus mokslinę literatūrą ir išanalizavus skirtingų autorių pateikiamus streso apibrėžimus, galėtume apibūdinti stresą taip: stresas yra organizmo atsakas į įvairius nemalonius emocinius patyrimus – tai kūno reakcija į pokyčius, kuriems reikia atsako, reguliavimo ir (arba) fizinio, psichologinio ir (ar) emocinio prisitaikymo.
2. Įvertinus patiriamą stresą koronaviruso COVID-19 pandemijos metu nustatyta, kad greitosios medicinos pagalbos darbuotojams dažniausiai stresą darbe didino: nesaugi darbo aplinka iškvietimuose, ilgalaikis

buvimas su asmens apsaugos priemonėmis, pasikeitusi darbo specifika, darbo organizaciniai aspektai. Streso lygį didino: baimė užkrėsti virusu šeimą, draugus bei užsikrėsti pačiam, padidėjęs pacientų skaičius ir būsima fizinė izoliacija po kontakto su koronavirusu sergančiu (galimai užsikrėtusiu) pacientu. Remiantis atliktu tyrimu nustatyta, kad kuo darbuotojų darbo stažas didesnis, tuo jie labiau bijo užsikrėsti koronavirusu. Atsirado padidėjusi emocinė įtampa, nuotaikos svyravimai, sutrikusį dėmesio koncentraciją. Patiriamas stresas darbe paveikė darbuotojų fizinę ir psichinę sveikatą, sumažėjo motyvacija dirbti, suprastėjo darbo kokybė.

3. Palyginus X mažojo ir Y didžiojo miestų greitosios medicinos pagalbos darbuotojų patiriamą stresą koronaviruso COVID-19 pandemijos metu nustatyta: Y didžiojo miesto greitosios medicinos pagalbos darbuotojams stresas padidėjo žymiai daugiau negu X mažojo miesto darbuotojams. Daugiau nei pusei Y didžiojo miesto įstaigos darbuotojų patiriamą stresą sukėlė šie kriterijai: padidėjęs pacientų skaičius, nepakankama informacija apie ilgalaikio sąlyčio su infekuotaisiais pacientais pasekmės. X mažojo miesto darbuotojai išskyrė baimę užkrėsti virusu savo šeimą, draugus bei užsikrėsti pačiam. Y didžiojo miesto įstaigos darbuotojams stresą didino ilgalaikis buvimas su asmens apsaugos priemonėmis negu X mažojo miesto įstaigos darbuotojams, kuriems stresą didino darbo organizaciniai aspektai. Statistiškai reikšmingai dažniau daugiau nei trečdalis Y didžiojo miesto įstaigos darbuotojų patiria nuovargį, silpnumą, nuotaikos svyravimus negu X mažojo miesto įstaigos darbuotojai, kurių daugiau nei pusė dažniau patiria emocinę įtampą. Nustatyta, jog X mažojo miesto greitosios medicinos pagalbos darbuotojai jautė didesnę stresą pavasario metu, o Y didžiojo miesto darbuotojai padidėjusį streso lygį dažniau jautė rudenį. Lyginant šias įstaigas, tai yra statistiškai reikšmingi skirtumai.

Literatūra

1. Ahwal S., Arora S., (2015). Workplace Stress for Nurses in Emergency Department. Ruffaida College of Nursing: New Delhi, India, 2015; (1):17–21.
2. American Psychological Association, 2020. Stressors for ambulance workers. <https://www.apa.org/wsh>
3. Burbeck R., Coomber S., & Robinson M. Stress among Prehospital Emergency Teams. 2019; (14):15–18.
4. World Health Organization, 2020. Coronavirus disease 2019. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/events-as-they-happen>
5. World Health Organization, 2020. How to manage stress during a COVID-19 outbreak. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/advice-for-public>.
6. Masseli C., Greco M., & Pelliciani V. Assessment and Management of Job Stress in Emergency Nurses: A Preliminary Study. *Journal of medical Practice Management*, 2020; 64(5):104-110
7. World Health Organization. Novel coronavirus (2019-nCoV) situation reports. Geneva: World Health Organization; 2020.
8. Hayes C., Corrie I., Graham Y. Paramedic emotional labour during COVID-19, *Journal of paramedic practice*, 2020 August 2. <https://www.paramedicpractice.com/features/article/paramedic-emotional-labour-during-covid-19>
9. Kent J.; Thornton M.; Fong A., Hall E., Fitzgibbons Sh., Sava J. *Journal of Trauma and Acute Care Surgery*: 2020; 3(88): 440-445. https://journals.lww.com/jtrauma/Citation/2020/03000/Acute_provider_stress_in_high_stakes_medical_care_.12.aspx doi: 10.1097/TA.0000000000002565
10. Ornell F., Schwartzmann Halpern S., Kessler F. H. P., Corrêa de Magalhães Narvaez J. CSP. The impact of the COVID-19 pandemic on the mental health of healthcare professionals. 2020, <https://www.scielo.br/j/csp/a/w4b7SQRVXtq3DjFbns64pCw/?lang=en&format=pdf> doi: 10.1590/0102-311X00063520